

Pedagogickí psychológovia pracujú na tom, aby zlepšili proces učenia a blaho všetkých detí

Veľká časť našej práce spočíva v práci s deťmi, ktoré majú špeciálne vzdelávacie potreby, ale rozsah našej práce je omnoho väčší a práca rozmanitejšia.

Pracujeme s deťmi a mladistvými, ktorí majú širokú škálu potrieb. Ide napríklad o deti a mladistvých, ktorí:

- majú ťažkosti s komunikáciou, napr. majú problémy s vyjadrovaním sa alebo je pre nich zložité hrať sa s ostatnými,
- majú ťažkosti v určitej oblasti alebo oblastiach učenia, napr. majú problémy naučiť sa čítať alebo si niečo zapamätať,
- môžu sa cítiť skleslo, mať obavy, byť nahnevaní alebo si chcieť ublížiť,
- majú zdravotné postihnutie alebo poruchu zmyslového vnímania.
- Písanie správ ako súčasť zákonného procesu posudzovania

Okrem práce s deťmi, ktoré majú širokú škálu potrieb, veľa spolupracujeme s rodičmi, učiteľmi a inými odborníkmi. Táto práca má široký záber a majú z nej osoh všetky deti. Niekoľko príkladov tohto typu práce:

- školenia pre malé skupiny zamestnancov alebo celé školy,
- vedenie workshopov pre rodičov,
- dohľad nad učiteľmi zodpovednými za ročník, inými učiteľmi a podpornými zamestnancami,
- robenie výskumu v školách, napr. zisťovanie, či niečo fungovalo alebo nie,
- pomoc školám so zostavovaním pravidiel,
- podpora škôl pri organizačných zmenách,
- práca na tom, aby bolo zo škôl vylučovaných menej detí,
- práca na identifikácii a odstraňovaní nerovnosti medzi deťmi a mladistvými.

Toto je len malý príklad náplne práce pedagogických psychológov. Ak sa chcete dozvedieť viac, porozprávajte sa so svojim pedagogickým psychológom.

Pedagogickí psychológovia pracujú na rôznych miestach

Väčšina pedagogických psychológov je zamestnaná na miestnych úradoch, ale čoraz častejšie sa stretávame s prácou vo verejnom aj v súkromnom sektore (DfE, 2019).

Pedagogickí psychológovia pracujú napríklad na nasledovných miestach:

- miestne úrady,

- sociálne podniky,
- spoločnosti sledujúce záujmy komunity,
- družstvá,
- dobročinné organizácie,
- [reťazce viacerých akadémií](#),
- ordinácie súkromných pedagogických psychológov,
- súkromní živnostníci.

V spôsobe ponuky a poskytovania psychologických služieb pedagogickými psychológmi pracujúcimi na týchto miestach budú existovať rozdiely. Kvôli výkonu povolania sú však všetci pedagogickí psychológovia registrovaní v [Rade pre odborníkov na zdravotnú a sociálnu oblasť](#) (HCPC), čo znamená, že všetci musia dodržiavať [rovnaké normy týkajúce sa správania, odbornej spôsobilosti a ďalšieho odborného rozvoja](#). Je tiež pravdepodobné, že psychológovia sa budú pri výkone svojej praxe riadiť rôznymi etickými kódexmi, napríklad [Kódexom etiky a správania Britskej psychologickéj spoločnosti](#).

Včasná spolupráca s pedagogickým psychológom môže byť najefektívnejšia - aj keď vznikne len kvôli vášmu uisteniu

Včasná intervencia môže mať veľký účinok, aj keď niekedy ľudia čakajú, kým sa situácia nevyhrotí, a až potom žiadajú o spoluprácu s pedagogickým psychológom.

Podľa našich skúseností sa problémy zriedkakedy objavujú náhle. Dospelí, ktorí pracujú s deťmi a mladistvými, majú často tušenie, že niečo nie je v poriadku. Odporúčali by sme vám, aby ste v tejto počiatočnej fáze považovali o rozhovore s pedagogickým psychológom, aj keď len pre vaše uistenie. Pedagogický psychológ vám možno povie, že najvhodnejšiu podporu získate od inej organizácie alebo odborníka.

Spoločnou prácou a zdieľaním odborných znalostí sa bude dať dosiahnuť stav, keď všetky opatrenia alebo nasledovné kroky budú v danom čase pre dané dieťa tie správne

Pedagogickí psychológovia nemajú čarovné prútiky a nebudú schopní "vyriešiť" váš problém, ani vám nebudú vedieť ponúknuť jednoduché postupy, ako vyriešiť všetky ťažkosti, ktoré dieťa alebo mladistvý môže mať.

Pochopenie "problému"

Pedagogickí psychológovia vedia, že kým ich požiadajú, aby pracovali s dospelými, deťmi a mladistvými, "problém" môže byť alebo sa zdá byť zložitý a ťažko sa v ňom vyznať. Často nás žiadajú, aby sme pracovali s osobami, u ktorých problém pretrváva už dlhší čas. Hoci ľudia, s ktorými pracujeme, často naozaj chcú, aby problémová záležitosť prestala alebo sa ju podarilo odstrániť, nebolo by fér prísť do školy a predpokladať, že je potrebné vykonať len jednoduché opatrenia a všetko bude v poriadku. To často vedie k tomu, že ľudia majú pocit, že ich pedagogický psychológ nepočúval alebo úplne nepochopil vážnosť problému.

Môže sa stať, že sa vyskúšajú určité stratégie a intervencie, ale z istých dôvodov sa situácia nezlepší. Rozhovor s pedagogickým psychológom, ktorý dokáže využiť psychológiu na to, aby si s vami rozobral to, čo bolo vyskúšané, vám pravdepodobne pomôže prísť na to, čo treba skúsiť ďalej.

Spolupráca

Každé dieťa je jedinečné, rovnako ako každá trieda, učiteľ, rodič alebo náhradný rodič, a preto je potrebné každé riešenie dôkladne zvážiť a akékoľvek návrhy navrhnúť tak, aby boli vhodné pre všetkých zúčastnených. Hoci niektoré návrhy alebo opatrenia môžu byť vhodné pre školu, nemusia byť vhodné pre konkrétne dieťa. Pedagogickí psychológovia budú chcieť najčastejšie spolupracovať na riešení problému spoločne s rôznymi ľuďmi. Učitelia sú odborníkmi na svoje triedy a učebné osnovy. Rodičia a náhradní rodičia majú veľké znalosti a vedomosti o svojich deťoch. Pedagogickí psychológovia sú odborníkmi na detský vývoj a psychológiu.

Spoločné stretnutie a zdieľanie všetkých týchto odborných znalostí je najlepším spôsobom riešenia problémov. My si však zároveň uvedomujeme, že nejde o proces, ktorý by viedol k rýchlej náprave. Na základe našich skúseností dôjde k najvýznamnejšiemu posunu vpred vtedy, keď spoločne porozumieme tomu, čo sa deje a k akým zmenám by sme sa chceli v budúcnosti dopracovať.

Posúdenie pedagogickým psychológom - čo to znamená?

Posúdenie pedagogickým psychológom môže mať rôznu podobu, pričom ide o to, aby každá z nich pomohla v celostnej forme pochopiť život dieťaťa - jeho potreby, názory, a čo je možno ešte dôležitejšie, jeho silné stránky.

Žiadne dve posúdenia pedagogickým psychológom nie sú rovnaké. Niekedy panuje názor, že posúdenie pedagogickým psychológom znamená jeden konkrétny spôsob práce alebo vykonanie jednej konkrétnej veci, a preto môže byť tento pojem mätúci. V skutočnosti posúdenie pedagogickým psychológom predstavuje čokoľvek, čo pedagogický psychológ robí, aby sa pokúsil v danej situácii zorientovať.

Vieme, že každé dieťa je iné. Má svoje vlastné potreby, silné stránky, schopnosti a ambície. Takisto každá rodina, škola, trieda a učiteľ sú iní. Vzhľadom na všetky tieto odlišnosti by bolo čudné, keby pedagogický psychológ robil to isté v každom prípade, na ktorom pracuje.

Aké rôzne veci by mal pedagogický psychológ robiť, aby sa v danej situácii zorientoval?

Existuje celý rad nástrojov alebo techník, ktoré môže pedagogický psychológ použiť, aby sa pokúsil zorientovať v situácii, s ktorou pracuje. Nie je možné vymenovať ich všetky. Najlepšie, čo vám môžeme poradiť je, aby ste sa porozprávali s pedagogickým psychológom a opýtali sa ho, čo robí a prečo. Nižšie sme sa pokúsili uviesť tie najbežnejšie:

Rozhovor

Rozhovor môže byť často najužitočnejším spôsobom, ako sa pokúsiť pochopiť z rôznych uhlov pohľadu, čo sa deje. Rodičia, učitelia a deti budú mať na "problém" rôzne názory a je dôležité pokúsiť sa tieto názory pochopiť. Pedagogickí psychológovia môžu tieto rozhovory nazývať rôzne, napr. konzultácia alebo spoločný rozhovor o riešení problému.

V týchto rozhovoroch sa vo veľkej miere využíva psychológia. Pedagogickí psychológovia starostlivo premýšľajú o otázkach, ktoré sa pýtajú, vrátane toho, kedy a ako tieto otázky položia. Prácu pedagogického psychológa skutočne uľahčí, ak mu zúčastnené strany poskytnú dostatok času na to, aby mohol na bezpečnom mieste viesť rozhovor o situácii, ktorá vyvoláva obavy, a premýšľať o nej.

Zisťovanie názorov dieťaťa alebo mladistvého

Toto je dôležitá časť práce pedagogického psychológa. Často nás žiadajú, aby sme začali pomáhať dieťaťu alebo mladistvému, ktorý zrejme má nejaké ťažkosti. [Myslíme hlavne na deti a mladistvých](#) a na nich sa aj sústreďujeme počas svojej práce, preto je dôležité snažiť sa pochopiť, čo si myslia o tom, čo sa deje, aké majú ťažkosti a čo podľa nich funguje dobre.

Opäť existuje obrovské množstvo [nástrojov a techník, ktoré môže pedagogický psychológ použiť na zistenie názoru dieťaťa](#), a žiadne dve deti nebudú rovnaké. Vo väčšine prípadov sa pedagogický psychológ rozhodne, aké nástroje alebo techniky použije, po rozhovoroch s dospelými, ktorí dané dieťa poznajú najlepšie.

Pozorovania

Často môže byť užitočné pozorovať dieťa v škole. Pedagogickému psychológovi to môže pomôcť pochopiť, aký život zrejme žije mladý človek, s ktorým pracuje. Pozorovanie môže pedagogickému psychológovi umožniť popremýšľať o tom, s čím by dieťa alebo mladistvý mohli mať problémy, ale aj o tom, čo už v danej situácii dobre funguje. Hlavná vec, na ktorú sa pozorovania zameriavajú, je skúmanie vplyvov prostredia na učenie, pohodu a rozvoj dieťaťa.

Pre zamestnancov školy môže byť ťažké vyhradiť si čas na vykonanie hĺbkového, cieleného pozorovania, a tak môže pedagogický psychológ odhaliť veci, ktoré predtým prehliadli. Pedagogickí psychológovia môžu vykonávať pozorovania rôznymi spôsobmi, napr. v rôznom čase, na rôznych miestach. Je to preto, lebo vieme, že deti a mladiství sa môžu správať v rôznom prostredí rôzne.

Kognitívne posúdenie

Kognitívne posúdenie sa môže vykonávať rôznymi spôsobmi. Kognitívne posúdenie nie je to isté ako kognitívny test.

Tento pojem môže byť zložitý pochopiť. Pojem "kognitívny" sa vzťahuje na všetko, čo súvisí s myslením alebo učením. To znamená, že "kognitívne posúdenie" sa môže zameriavať na celý rad schopností, napr. pamäť, riešenie problémov, pozornosť, učenie.

Kognitívny test je zvyčajne súbor činností vykonávaných kontrolovaným spôsobom, ktoré sú určené na "testovanie" rôznych zručností. Označujú sa aj ako psychometrické hodnotenia.

- V kognitívnych testoch môže dieťa získať sériu skóre, ktoré sa potom môžu porovnať s väčšou skupinou detí rovnakého veku.
- Kognitívne testy nám vedia povedať, čo dieťa dokáže počas testu bez pomoci alebo povzbudzovania (niekedy to nazývame sprostredkovanie).
- Kognitívne testy nám dajú prehľad o výkone dieťaťa v daný deň.

Existuje veľa ďalších nástrojov, ktoré môžu pedagogickí psychológovia použiť na vykonanie kognitívneho posúdenia detí a mladistvých. Obľúbeným a účinným spôsobom je urobiť dynamické posúdenie dieťaťa alebo mladistvého.

Dynamické posúdenia (ako už názov napovedá) sú spôsoby práce s dieťaťom alebo mladým človekom, ktoré pomáhajú ľuďom pochopiť niekoľko vecí:

- čo vie dieťa alebo mladistvý urobiť sám,
- čo vie urobiť, keď mu pozorne pomáha dospelý,
- aký druh pomoci a podpory najlepšie posúva dieťa v učení ďalej.

Dynamické posúdenie umožňuje pedagogickému psychológovi preskúmať aj ďalšie veci, ktoré môžu mať vplyv na učenie. Medzi tieto veci patrí motivácia k učeniu, to, ako dieťa o sebe uvažuje ako o žiakovi (spôsob myslenia), alebo vplyv jazyka, ktorý používa pedagogický psychológ, či samotnej úlohy.

Pre učiteľa môže byť užitočné sledovať, ako pedagogický psychológ vykonáva dynamické posúdenie - mnohé z toho, čo pozoruje, sa bude priamo týkať triedy. Pri kognitívnych testoch zvyčajne nie je možné dieťa pozorovať.

"Potrebujeme správu od pedagogického psychológa"

Je dôležité premyslieť si, prečo potrebujete správu od pedagogického psychológa a čo dúfate, že vám prinesie alebo dá.

Tak ako nie sú rovnaké žiadne dve posúdenia pedagogickým psychológom, [ani žiadne dve správy od pedagogického psychológa nie sú rovnaké](#). Keď sa pedagogický psychológ dopočuje, že potrebujete od neho správu, pravdepodobne bude chcieť zistiť niekoľko vecí:

- Čo dúfate, že vám správa prinesie?
- Čo si myslíte, že vám správa dá?
- Čo by sa zmenilo, keby ste mali správu napísanú pedagogickým psychológom?

Pedagogickí psychológovia píšu veľa správ; často sú zakončením našej práce. Na základe našich skúseností ľudia zvyčajne najviac oceňujú angažovanie pedagogického psychológa, t. j. to, čo pedagogický psychológ robí. Po tom, ako sa v prípade angažujeme, sa môžeme spolu rozhodnúť, aký typ dokladu sa vám najviac zíde, napr. list, záznam z nášho rozhovoru alebo dlhšia správa.

Niekedy sa kladie veľký dôraz na "správu od pedagogického psychológa", pretože ľudia predpokladajú, že pedagogickí psychológovia otvárajú dvere k niečomu, čo sa nazýva plány vzdelávania, zdravotnej a sociálnej starostlivosti (EHCPs) alebo k miestam v špeciálnej škole. Nie je to tak. Informácie od pedagogického psychológa sú zostavené tak, aby identifikovali silné stránky a potreby dieťaťa, a potom opísali druhy opatrení, ktoré by mali byť zavedené, aby bolo isté, že o potreby dieťaťa bude postarané. Správa pedagogického psychológa môže obsahovať podrobnosti o tom, čo bolo dohodnuté počas práce s pedagogickým psychológom, a môže pomôcť ľuďom pri rozhodovaní, ale nemalo by sa v nej uvádzať, či by dieťa malo mať vypracovaný plán vzdelávania, zdravotnej a sociálnej starostlivosti, ani do akej školy by malo chodiť.

Dokument vypracovali - *Dr. Deborah Churchill, Dr. Amanda Gaulter, Dr. Sue Roffey, Dr. Cathy Atkinson, Dr. Mary Stanley-Duke, Dr. Will Shield, Dr. Emily France, Dr. Adrienne Reid, Dr. Amy Such, Dr. Jen Waite.*